

KOLONİ DÖNEMİ YAPISI JAPON HÜKÛMETİ GENEL YÖNETİM BİNASI ÜZERİNE KISA BİR DEĞERLENDİRME

A BRIEF EVALUATION OF THE JAPANESE GOVERNMENT-GENERAL BUILDING (GGB) IN A COLONIAL PERIOD

Öz

Birinci Dünya Savaşı sonunda yıkılan imparatorlukların yerine kurulan modern ulus devletlerle birlikte saraylar yerlerini modern yönetim binalarına bırakmışlardır. Bununla birlikte, 1910-1945 yılları arasında Japonya'nın sömürgeci olan Kore yarımadasının modernleşme pratikleri bu dönemde başlamıştır. Hanedan ve imparatorluk başkenti Seul modern kentleşme pratikleri bağlamında yeniden planlanırken, en önemli saraylarından Kyongbok Sarayı bu dönemde yıkıma uğramış, yerine Japon Genel Yönetim Binası inşa edilmiştir. Bina sadece bir yönetim binası olarak var olmamış; aynı zamanda Japon hegemonyasının temsil mekânı haline almıştır. Bununla birlikte, sömürge dönemi sona erdikten sonra da kullanılmaya devam edilmiş ve yıkımı ancak 1990'ların başında mümkün olmuştur. Bu bağlamda bu makalenin amacı Japon Genel Yönetim Binası'nın mekânsal pratiklerini ve temsilini tarihsel ve mekânsal bir zeminde tartışmaktır. Söz konusu bina, yer seçimi, konumlanması, mimari tarzı ve işlevsel özellikleri sömürge yönetimlerin mekân üretiminde benimsediği motivasyonu, amaçları ve bunun itici gücünü anlamakta önemli bilgiler vermektedir. Halkın desteği ile Japon Genel Yönetim Binası yıkılarak Kyongbok Sarayı eski ihtişamına kavuşturulmuş ve Seul'un kentsel peyzajında yeniden önemli bir nirengi noktası haline gelmiştir.

Anahtar Kelimeler: Modern Yönetim Binaları, Japon Sömürgeci, Kore Yarımadası, Colonialism.

Abstract

Following collapsing the empires, the modern nation-states were established at the end of the First World War and the palaces were replaced by modern administration buildings. However, the modernization practices of the Korean peninsula coincided with the colonization of Japan in the years between 1910 and 1945. While the dynastic and imperial capital Seoul was re-planned in the context of modern urbanization practices, Kyongbok Palace, one of the most important palaces, was destroyed in this period and the Japanese General Administration Building was built in its place, instead. The building did not exist only as an administration building; but also, it has become the representation space of Japanese hegemony. However, it continued to be used after the colonial period ended and its destruction was only possible in the early 1990s. In this context, this article aims to discuss the spatial practices and representation of the Japanese General Administration Building on a historical and spatial basis. The building in question, its location selection, location, architectural style, and functional features provide important information in understanding the motivation, aims, and driving force adopted by the colonial administrations in the production of space. With the support of the public, the Japanese General Administration Building was demolished and Kyongbok Palace was restored to its former glory and became an important landmark in Seoul's urban landscape again.

Keywords: Modern Administration Buildings, Japanese Colony, Korean Peninsula.

Esengül DANIŞAN ARTAN*

* Dr. Öğr. Üyesi, Tarsus
Üniversitesi, İktisadi ve İdari
Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi
ve Kamu Yönetimi Bölümü

E-posta/E-mail:
esenguldanisartan@tarsus.edu.tr

Orcid: 0000-0003-4143-3104

Başvuru/Submitted: 11.05.2022

Kabul/Accepted : 02.09.2022

Giriş

Birinci Dünya Savaşı'nın sonu itibariyle modernleşme ile birlikte saraylardan yönetilen imparatorluklar yerlerini ulus devletlere ve onun kurumlarına bırakmıştır. Bu bağlamda sarayların yerlerini modern yönetim binaları alırken; siyasi alanda homojen bir toplum ve ulus oluşturmak önemli hale gelmiştir. Bununla birlikte bazı uluslar sömürge olmaktan kurtulamamış, sömürgeleştirme ve modernleşme süreçlerini aynı anda deneyimlemek zorunda kalmışlardır. Kore yarımadası da sömürgeleştirme ve modernleşme süreçlerini 1910-1945 yılları arasında Japonya yönetimi altında yaşarken; Kore yarımadasının başkenti Seul, Japon sömürge yönetiminin merkezi olarak belirlenmiştir (Lee, 2020). Sömürgeleştirilme öncesinde Joseon Hanedanı ve hemen ardından Daehan İmparatorluğu saraylarına ev sahipliği yapmış başkent Seul; Japon İmparatorluğunun sömürge yönetiminin merkezi olarak belirlendikten sonra Japon Hükûmeti Genel Yönetim Binası -buradan itibaren GGB olarak kullanılmıştır- da bu merkezde inşa edilmiştir.

Modernleşme, kapitalizmi de yeniden üretecek kendi kurumsal yapısını ortaya çıkarırken, modern yönetim binaları da genellikle anıtsal, hükümetin gücünü ve otoritesini yansıtacak şekilde ve en önemlisi diğer özel yapılardan farklı olacak şekilde tasarlanmış; sömürge toplumlarına içkin yönetim binaları ise diğer modern kurumsal yapılardan farklı özellikler göstermiştir. Sömürge yönetimi çoğunlukla sömürgeleştirilenin rızasını, onun sembolik anlamını yansıtan ve egemenliğin gücünü temsil eden mekânlar aracılığıyla almıştır (Shin, 2017). Dolayısıyla mekânsal dönüşümlerin imgesi ve belli bir mekânda bir hafıza mekânının yeniden oluşturulması da kamusal mekân üretiminin bir parçası olmuş ve sömürge yönetim binalarının da bu bağlamda değerlendirilmeleri önemli olmuştur. Japon sömürgesi altında modernleşme deneyimi yaşayan Kore yarımadasında kurumsal yapılar sömürgeleşmenin baskısından bağımsız bir yapı ortaya koyamamış, Daehan İmparatorluğu başkenti Seul'un yönetim merkezi olan Kyongbok Sarayı yıkılarak yerine yeni yapılan GGB ile mekânsal müdahale gerçekleştirilmiştir (Bae ve Lee, 2017). Kyongbok Sarayı, Seul'un başkent seçilmesinden hemen sonra Kore ulusu ruhunu yansıtmaması amacı ile yönetimin ve hanedan konutunun merkezi olarak Doğu Asya'ya özgü kentleşme ve mimari pratikler bağlamında fengshui, kutsal dağ ideolojisi, yin-yang, neo-konfüçyanizm ve beş element yaklaşımları göz önünde bulundurularak tasarlanmıştır (Yoon, 2006). Bu bağlamda Japon sömürge yönetiminin en önemli mekânsal politikası ile kamusal alanlara ve kamu binalarına yönelik genel yaklaşımı, Kore tarihini silmek ve manipüle etmek için onlara zarar vermek ve yıkmak olmuştur (Lee, 2019). Özellikle GGB yer seçimi, konumlanması, mimari tarzı ve işlevsel özellikleri sömürge yönetimlerin mekân üretiminde benimsediği motivasyonu, amaçları ve bunun itici gücünü anlamakta önemli bilgiler vermiştir. Diğer bir deyişle, modernleşmenin kurumsal binalarından farklı olarak sömürge yönetim binaları sömürge rejiminin gücünün temsil edildiği alan olarak öne çıkarken, sömürge toplumun değerlerinin silindiği ve sömürge yönetiminin yeniden üretildiği bir şekilde konumlandırılmışlardır.

Buradan hareketle sömürge yönetimleri ile şehirlerdeki yapıyı çevrenin biçimi arasındaki ilişkilere odaklanmak ve gücün değişen mimari ve kentsel mekânsal yapı kalıplarına yansıma pratiklerini GGB üzerinden ayrıntılı olarak incelemek ve tartışmak bu makalenin esas amacıdır.

1. Sömürge Merkezi: Japon Hükûmeti Genel Yönetim Binası

Son yerli kraliyet hanedanının önemli bir sarayının önüne dikilen GGB Koreliler üzerinde Japon sömürge yönetiminin acılı ve utanç verici anılarını anımsatan diğer tüm binalardan daha fazla etkili olmuştur (Han, 2014:1). 1916 yılında yapımına başlanan bina 1926 yılında tamamlandıktan sonra, 1945 yılına kadar sömürge hükûmeti ofisleriyle beraber yönetimin merkezi olarak hizmet etmiş; Kore yarımadası sömürge olmaktan kurtulduktan sonra da yıkıldığı tarih 1995 yılına dek farklı işlevlerle kullanılmaya devam edilmiştir (Park, 2020). Söz konusu bina, 1945-1948 yılları arasında ABD askerî devlet dairelerine ev sahipliği yapmış, Kore Savaşı

sırasında Kore Demokratik Halk Cumhuriyeti'nin genel merkezi olarak hizmet vermiş, savaş bittikten sonra ise 1982 yılına kadar yaklaşık 20 yıl Kore Cumhuriyeti'nin ana hükümet binası olarak kullanılmış ve son olarak 1995 yılında Japon sömürge yönetiminden kurtuluşun 50. yıldönümünde ulusal kutlamaların bir parçası olarak yıkılana kadar Kore Ulusal Müzesi'ne ev sahipliği yapmıştır (Park, 2020). Sömürge yönetim binası olarak hizmet vermek üzere tamamlanan binanın bir taraftan modern Kore tarihinin sömürge döneminden çok sömürge sonrası dönemlerine tanıklık ettiği bir bina olarak önemli bir kentsel öge, diğer taraftan Kore halkında sömürge dönemini anımsattığı için kurtulması gereken bir yapı olarak öne çıkmıştır. Diğer bir deyişle, Joseon Hanedanının (1392-1910) 1395 yılında Seul'u başkent seçmesinin hemen ardından inşa ettiği en önemli kraliyet saraylarından biri olan Kyongbok Sarayı'nı yıkarak yerine inşa edilen GGB bu bağlamda hem sömürge yönetiminin hem de geçmişin yıkımı ve tahribatının temsili olarak kolektif hafızada yer edinmiştir.

Seul'un kuzeyi sömürge yönetimine kadar Kyongbok ve Changdeok sarayları ile yönetim merkezini temsil etmiştir. Kenti kuzey-güney doğrultusunda bağlayan Jungro ve Yookcho caddeleri siyasi ve idari merkez kabul edilen Kyongbok Sarayını kentin Doğu Kapısı olan Namdaemun'a bağlamıştır. 1395 yılında inşasına başlanan saray 300'den fazla binadan oluşurken, dönem dönem gerçekleşen Japon istilaları sırasında birçoğu yıkıma uğramıştır (Bae&Lee, 2017). 1867 yılında onarım girişimleri olmuş; fakat 1870'lerde birkaç kez çıkan yangından büyük zarar görmüş, sömürgeleştirme öncesinde canlandırılmaya çalışılmış; ancak sembolik bir önem kazanması ironik bir şekilde ancak Japon sömürge yönetimi altında olmuştur (Henry, 2008: 20-22). Japon sömürgesinden özgürleşmesinin ardından ana sarayı yeniden inşa etme girişimleri olmuş ancak, böylesine büyük bir projenin mali yükü, savaşın yıktığı bir ülke için oldukça büyük olmuştur ve bu sebeple saray iki yüzyıldan fazla bir süre harabe olarak kalmıştır (Kim 2010: 81).

1910 yılında Japonya İmparatorluğu'nun Kore'yi sömürgeleştirmesinin hemen akabinde saray, Japon Sömürge Hükümetine devredilmiş, sömürge rejimi ise Japon İmparatorluğunun otoritesinin ve başarılarının temsili bir bina yapmak üzere kullanmaya karar vermiştir (King, 2018). Japon egemenliğini kentsel peyzajda somutlaştırmak isteyen Japon Sömürge Hükümeti kuzey-güney ekseninin sonlandığı Kyongbok Sarayı'nın önüne GGB binasını dikmek üzere planlar hazırlamıştır. Seul'un kalbi olarak kabul edilen Kyongbok Sarayı'nın hemen önüne yerleştirilen GGB Kore geleneğinde büyük bir sembolik öneme sahip bu sarayı gölgede bırakmış ve birçok Koreli tarafından Kore üzerindeki Japon egemenliğini simgeleyen bir hareket olarak yorumlanmıştır (Lee, 2019).

1926 yılında tamamlanan GGB, Alman mimar George de Lalande (1872–1914) tarafından neo-rönesans tarzında tasarlanmıştır (Park, 1997). Rönesans'ın geleneksel saraylarında gözlemlenebilen geometrik keskinlik, simetrik düzen GGB'de de öne çıkmıştır (Kim 1997). Japon İmparatorluğu topraklarındaki en büyük bina olarak GGB sadece Japonya'nın değil aynı zamanda Doğu'nun gururu olarak beğeniye sunulmuş, Japon hegemonyasının yarımada sergilenmesi için bina ve sarayın avlusu aktif şekilde kullanılmıştır (Lee, 2019). Kal (2005:522) Kyongbok Sarayı arazisindeki çok sayıda binanın kaldırılmasını ve Japon gücünün temsili GGB'nin dikilmesini sembolik olarak 500 yıllık Joseon hanedanının otoritesini yerinden etmesi olarak yorumlamıştır (Kim, 2014). Sarayın ana salonunun önündeki aksta bulunan bütün binalar ve kente açılan kapılar yıkılmış, GGB ön açıklığa konumlandırılmış ve bu tahribattan sonra başlangıçta 300 civarında bulunan binadan ancak 36 tanesi sağlam kalmıştır (Yoon 2006: 288). Ana salon korunmasına rağmen önüne yapılan GGB ve arkasına yapılan Japon müstemleke valisi konutu ile Japon hegemonyasının mekânsal baskısında kalmıştır. Yönetim birimlerinin yoğunlaştığı aksın kuzey ucu bu şekilde tahrip edilirken güney tarafı ise Güney Kapısı'nın ötesindeki Yongsan'daki Japon askerî üssüne giden bir ana yol olarak şekillenmiştir (Chung 1994: 52–54).

GGB ile Seul tam da Pratt'in tanımladığı (1992:4) “sömürge şehri, farklı kültürlerin bulunduğu, çatıştığı ve birbiriyle boğuştuğu, genellikle oldukça asimetrik tahakküm ve tabiiyet ilişkileri içinde olan bir sosyal alan olan bir temas bölgesi” olarak öne çıkarken: kurulan ilişkiler çoğunlukla “zorlama koşulları, radikal eşitsizlik ve inatçı çatışma”nın bir parçası halini almıştır (Pratt, 1992:4).

1945'te sömürge sürecinin sonlanması ile ABD işgal kuvvetleri sömürge hükümetinin yerini alırken GGB'nin adını “Capitol Hall” olarak değiştirmiştir. Nihayet 1948 yılında Kore Cumhuriyeti'nin kurulması ile Ulusal Meclis'e ev sahipliği yapmış ve bu dönemin sembolik olaylarının mekânı halini almıştır. Bununla birlikte Kore Savaşı'nın başlaması ile bina ihmal edilmiş, daha sonra ise binanın yenilenmesi ve yıkılması üzerine yapılan tartışmaların hararetlenmesi üzerine bina bir dönem görmezden gelinmiştir (Kim 2000: 228-231). Bununla birlikte 1970'lerin sonuna dek idari bina olarak kullanılmış, 1980'ler itibariyle ulusal hazinelerinin ana deposu haline gelmiş ve restorasyon sonrası 1986'da Kore Ulusal Müzesi olarak yeniden açılmıştır. İşlevi sürekli değişen bina zaman zaman restorasyonlardan geçmiş; fakat hiçbir zaman tamamen içselleştirilememiştir.

1990'ların başında Kore siyasetinin demokratikleşmesi ile beraber ise artık kamuoyu tartışmalarının esas noktası halini alarak korunması ya da yıkılması tartışmaları hız kazanmıştır (Kim 1999: 150). Kamuoyu bu bağlamda: “(1) binanın yıkılması gerektiğini savunan sömürge döneminde ölen bağımsızlık aktivistlerinin yaslı ailelerinden oluşan bir örgüt olan Kore Kurtuluş Derneği (KLA); (2) korunması gerektiğini savunanlar ve son olarak da (3) yerinin değiştirilmesi gerektiğini savunanlar olmak üzere üçe bölünmüştür” (Han, 2014:8). Yapılan bir ankette Seul kenti sakinlerinin “%71,3'ünün binanın başka bir yere taşınması fikrini desteklediğini ortaya koyarken bu fikrin sebebi olarak katılımcıların %71,8'i binayı sömürge döneminin anımsatıcısı ulusal bir utanç olarak görürken, %19,4'ü binanın Kyongbok Sarayı tasarlanırken göz önünde bulundurulmuş yaşam enerjisi akışını engellediğini¹, %4,3'ü ise binanın manzarayı bozduğunu iddia etmiştir” (Kim 1993:336). Bununla birlikte hem akademisyenler ve araştırmacılar, hem de yerel aktivistler arasında hayli kabul gören iddia GGB'nin Japon sömürge yönetimi tarafından bilinçli ve kasıtlı olarak fengshui özelliğini sabote etmek üzere Kyongbok Sarayı'nın önüne inşa edildiği olmuştur (Park, 2012: 35). Diğer taraftan, bir grup koruma taraftarı profesyonel mimar sömürgeleştirme utancını gösterişli bir şekilde silmekten ziyade ulusal tarihin meşru bir parçası olarak ele almak gerektiğini savunurken, söz konusu binanın yirminci yüzyılın başlarında Asya'daki sömürge mimarisinin önemli bir örneği olduğunu, Kore'nin modern mimarlık tarihini anlamakta önemli bir element olduğunu, bu sebeple de yıkımının hem sömürge hem de mimarlık tarihinin önemli delillerinden birinin yok edilmesi olacağını savlamışlardır (Kim 1995:7; Kim 2000:252). Karşıt görüşlere rağmen, 15 Ağustos 1995'te Kore Kurtuluş Günü'nün 50. yıldönümünde GGB'nin yıkımına başlanmıştır; ancak karşıt grupların davaları sebebiyle bir sene kadar yıkım ertelenmiş ve mahkemenin binanın yıkılarak, Kyongbok Sarayı'nın restore edileceği ancak bu şekilde ulusal ruh ve enerjinin yeniden canlandırılabilmesine karar vermesi üzerine yıkım 13 Kasım 1996 tarihinde tamamlanmıştır (Han, 2014:13). Lee (2019:119), GGB'nin yıkımını Kore'nin Japon sömürge işgalinden kurtuluşunun ardından Kore'nin Japon mirasına yönelik en çekişmeli tartışmalarından biri olarak yorumlamıştır.

GGB'nin yıkımının hemen ardından Kyongbok Sarayı'nı restore çalışmalarına başlanmıştır, bu gelişme ise söz konusu iki yapı arasındaki ilişkinin, Kore ulusal kimliği ile Japon emperyalizmi arasındaki çatışmanın bir temsili olarak yorumlanmış, sarayın restorasyonu Kore gücünün geri kazanması anlamına gelirken, GGB'nin yıkılması ise Japon emperyalizminin Kore ulusu üzerindeki hegemonyasının çöküşü olarak algılanmıştır (Kim, 2014).

Sonuç

Her yönetim şekli kendi kurumsal yapılanması ile var olurken, kentsel mimari ve peyzajı diğer bir deyişle kentsel mekânsal pratikleri de bu doğrultuda değiştirmiş dönüştürmüştür. Birinci Dünya Savaşı sonunda yıkılan imparatorlukların yerine kurulan modern devletler yönetim birimlerini saraylardan modern yönetim binalarına taşıırken, sömürge yönetimi altında modernleşme pratiklerini deneyimleyen ülkeler bu anlamda sömürge yönetimlerinin gücünün temsili halini alan yönetim binalarına ve bu binaların stratejik yer seçimlerinin travmalarına maruz kalmışlardır. Japon sömürgesi altında modernleşen Kore yarımadası Japon egemenliğinin sembolü yönetim binasına başkenti Seul'da ev sahipliği yapmıştır. Japon kültürünün Kore kültürü üzerindeki hegemonik mekânsal ifadesi, sömürge Seul'un inşa edilmiş formunda görülürken, Japon Genel Yönetim Binası bu manada öne çıkan yapılardan biri olmuştur. Geleneksel Seul'un ve aynı zamanda Joseon Hanedanı ve Daehan İmparatorluğu'nun sarayı olan, Kyongbok Sarayı'nın hemen önüne inşa edilen GGB yönetim bağlamında Kore geleneği ile Japon modernleşmesi arasındaki çatışmanın merkezi haline gelmiştir. Japon Sömürge Yönetimi, gücünü ve ihtişamını sergilediği bu bina üzerinden Kore ulusunu ve dolayısıyla Kore yarımadasını kontrol altında tutabilmiş ve yönetebilmiştir. Japon sömürgesinden azade olmayı başarabilen Kore yarımadası kendi bağımsız tarihinde de bu yönetim binasını 1990'ların başına kadar aktif olarak kullanmıştır. 1990'larda hızlanan demokratikleşme çabaları etkilerini sömürge dönemi yapıları üzerinde de göstermiş, büyük tartışmalar sonucunda halkın da desteği ile söz konusu bina yıkılarak Kyongbok Sarayı eski ihtişamına kavuşturulmuş ve Seul'un kentsel peyzajında yeniden önemli bir nirengi noktası haline gelmiştir. Restorasyon çalışmaları sonrası yoğun ziyaretçi akımına uğrayan saray, geleneksel pratiklerin gösteri merkezi olarak da halen tarihsel temsillerin yapıldığı bir mekâna evrilmiştir.

Kaynakça

- Bae, S. H. ve Lee, G. J. (2017). *A Study of the Use of the Gwanghwamun Square through the Evolution of the City Structure of Seoul*. UIA 2017 Seoul World Architects Congress.
- Han, J. S. (2014). Japan in the public culture of South Korea, 1945–2000s: The making and remaking of colonial sites and memories. *The Asia-Pacific Journal Japan Focus*, 12 (15/2), 122-142.
- Henry, T. A. (2008). *Respatializing Choson's Royal Capital: The Politics of Japanese Urban Reforms in Early Colonial Seoul, 1905–1919*, In *Sitings: Critical Approaches to Korean Geography*, edited by Timothy R. Tangherlini and Sallie Yea, 15–38. Honolulu: University of Hawai'i Press and Centre for Korean Studies.
- Kal, H. (2005). Modeling the West, returning to Asia: shifting politics of representation in Japanese colonial expositions in Korea. *Comparative Studies in Society and History*, 47(3), 507–531.
- Kim, H. (2014). Making Korean Modern Museums: Japanese Colonial Buildings as Heritage and Resource. *Acta Koreana*, 17(2), 583-607.
- Kim, J. (1995). Architectural value of National Museum building. Citizens Group for Preserving National Museum Building (Ed.). *Why We Should Stop the 'Demolishing of National Museum Building'*.
- Kim, J. (2000). *Nam'a itnun ryoksa, sarajisms konmul (Remaining History, Vanished Buildings)*. Seoul: Daewonsha.
- Kim, J.-S. (1999). *Hyeondaeseongui hyeongseong, Seoule dancehalleul heohara (Formation of the Korean modern—Allow a dancehall in Seoul)*. Seoul: Hyeonsil munhwa yeongu.
- King, R. (2018). *Seoul: Memory, reinvention, and the Korean Wave*. University of Hawai'i Press.
- Lee, H. K. (2019). *'Difficult Heritage' in Nation Building South Korea and Post-Conflict Japanese Colonial Occupation Architecture*. Cambridge, UK: Centre for Research in the Arts, Social Sciences, and Humanities (CRASSH) University of Cambridge.
- Lee, Y. (2020). Taipei and Seoul's Modern Urbanization under Japanese Colonial Rule: A Comparative Study from the Present-Day Context. *Sustainability*, 12(11/4772), 1-24.
- Park, S. (2012). Speaking with the colonial ghosts and pungsu rumour in contemporary South Korea (1990–2006): The pungsu (feng shui) invasion story surrounding the demolition of the former Japanese Colonial-General Building and iron spikes. *Journal for Cultural Research*, 16(1), 21–42.
- Park, Y. (2020). Controversy over architectural heritage from Japanese colonial era continues. Experts caution against simplistic view of structures built by Japan. <http://www.koreaherald.com/view.php?ud=20200819000642>. (Erişim Tarihi: 04.03.2022).
- Park, Y. J. (1997). Korea's National Museum and Colonial Experience. <https://www.culturalsurvival.org/publications/cultural-survival-quarterly/koreas-national-museum-and-colonial-experience>. (Erişim Tarihi: 10.03.2022).
- Shin, H.B. (2017). Envisioned by the state: Entrepreneurial urbanism and the making of Songdo City, South Korea. Datta, A. and Shaban, A. (Ed.) *Mega-urbanization in the Global South: Fast Cities and New Urban Utopias of the Postcolonial State* (s.83-100). Abingdon; New York: Routledge.
- Yoon, H. (2006). *The Culture of Fengshui in Korea: An Exploration of East Asian Geomancy*. Lanham, MD: Lexington Books.

---

¹Kyongbok Sarayı tasarlanırken ve yer seçimi yapılırken, fengshui ilkeleri doğrultusunda yaşamsal bir akış oluşturulmuş; bu akış ise kurgusal olarak Kore ulusunun kendi varlığını simgelemesi açısından önemli bir yere oturtulmuştur. GGB her daim Kore ulusunun aşağılanması, yaşam enerjisinin kesilmesini temsil etmiştir.